

# Výukové strategie

Hana Horká

PS\_21

# Vaše názory na zhlédnuté záznamy

- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/G/10553/virtualni-hospitace-cesky-jazyk-a-literatura-prakticka-aplikace-teroreticky-poznatku-z-hlaskoslovi.html/>
- <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/z/14423/VIRTUALNI-HOSPITACE---POZNAVAME-SVET-A-NASI-REPUBLIKU-SEZNAMENI-S-LITOSFEROU.html/>

## Formální struktura seminární práce:

Předmět – vzdělávací oblast:

Ročník:

Tematický celek:

Téma (3-4 vyuč. jednotek) ..... *myšlenková mapa*

Cíle tématu: – *vybírat v RVP („cíle“, „klíčové kompetence“ a „očekávané výstupy“):*

- *kognitivní (vědomosti)*

- *psychomotorické (dovednosti, schopnosti)*

- *postojové - afektivní – výchovné (postoje, potřeby, zájmy, hodnoty)*

Téma vyuč. jednotky	Výukové cíle*)	<u>Did.an.učiva</u> POJMOVÁ	<u>Did.an.učiva</u> OPERAČNÍ	Výukové strategie	Evaluační nástroje Metodické poznámky
<i>z mapy</i>	<i>vyplývají z cílů tématu</i>	<b>fakta</b>	<b>učební úlohy</b>		
		<b>pojmy</b>	<b>(zadání)</b>		
		<b>generalizace</b>	<b>(otázky)</b>		
			KONKRÉTNĚ, ve 2. os.		

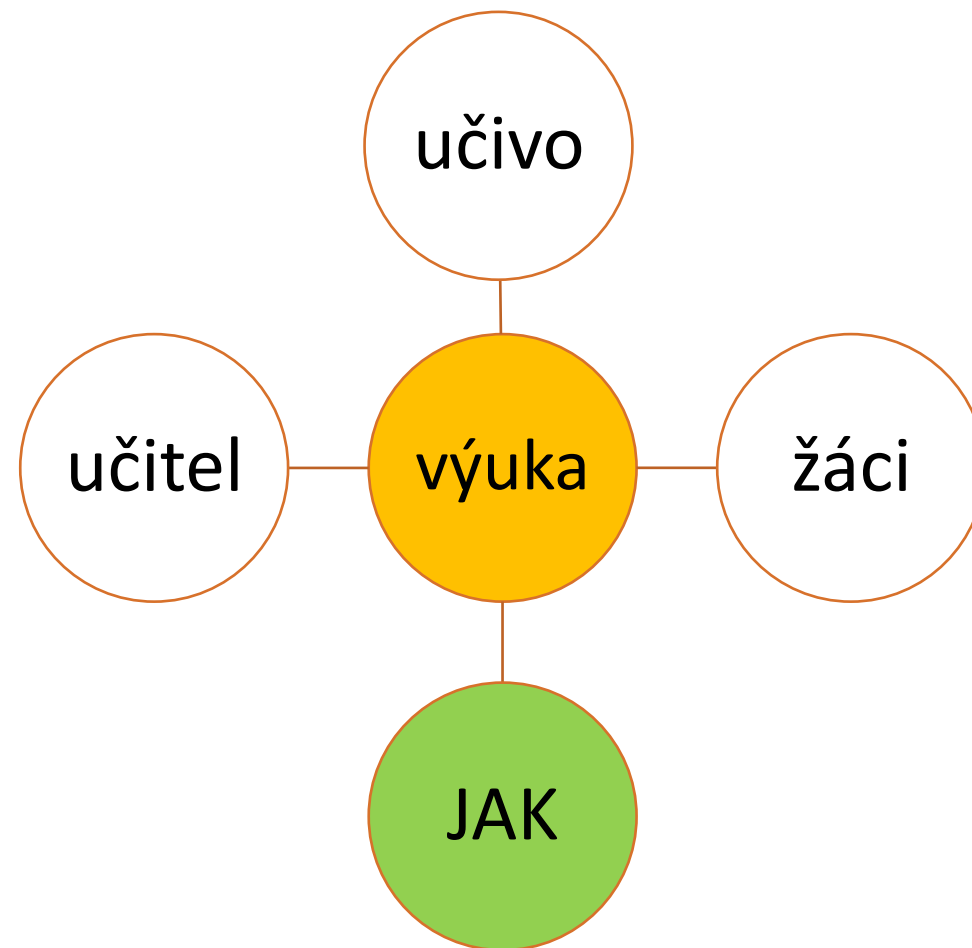
# Cíl semináře

Student/ka:

- vymezí/vysvětlí pojmy: výuková metoda, výuková strategie, formy výuky;
- rozliší výukové strategie a zdůvodní jejich aplikaci ve výuce;
- zhodnotí účinnost výukových metod ve vazbě na různé typy učebních úloh;
- zdůvodní volbu metod ve výuce (na praxi);
- navrhne/vytvoří alteraci výukové metody a zdůvodní.

# Práce ve skupinách

1. Popište, **jak** učitel/ka postupuje ve výuce, aby dosáhl/a výukového cíle, jak vyvozuje učivo, jak podporuje učení žáků.
2. Využijte zkušeností z učitelské praxe nebo z předchozího vzdělávání na ZŠ či SŠ).



# Učitel/ka ve výuce



Vysvětluje

Demonstruje ukázky

Předvádí modely

Znázorňuje



Zapojuje žáky

Motivuje

Zadává zajímavé úkoly



Promýšlí postup, metody a formy, pomůcky

Radí, pomáhá...

# Výukové strategie (Pasch 1998, s. 195)

- promyšlené způsoby vedení výuky, které jsou optimální v **konkrétní třídě**, pro **konkrétního učitele** a **konkrétní učivo** (téma, předmět), a které učitel volí, aby se žáky dosáhl vytyčených cílů výuky; **adekvátní kombinace metod, forem, prostředků a podmínek výuky.**

# Jak bylo prezentováno učivo?

Např. fyziky, dějepisu, zeměpisu

- <https://urbancova.webnode.cz/prima-a2/> Brownův pohyb, Archimedův zákon
- <https://www.avmedia.cz/skoly/interaktivni-vyuka>

• přírodopisu, chemie,...

• hudební výchovy, výtvarné výchovy





**ZÁKLADNÍ STRATEGIE:**



**DEDUKTIVNÍ**



**INDUKTIVNÍ**



**SOCIÁLNĚ  
ZPROSTŘEDKOVANÁ  
VÝUKA**

# Deduktivní strategie

- Typická pro transmisivní školu (ale také nepostradatelná) – „jasný cíl a účel“, učitel „má vše pod kontrolou“.

## Schéma:

- Výklad – vysvětlení (nový pojem, definice, vzorec) – hotový poznatek
- Předvedení, procvičení v příkladech („řízené procvičování“)
- Aplikace v úkolech („znalost“, porozumění)
- Zhodnocení výsledků, ověření znalostí (žák umí - neumí)

# Induktivní výuka (**problémová**) – autentické učení

- Typická pro konstruktivistické pojetí výuky, umožňuje budování poznatků „zevnitř“ (od prekonceptí), rozvíjí metakognitivní schopnosti dětí (učit se).

## **Schéma:**

- Problém – **bádání, zkoumání, přemýšlení, hledání řešení**
- Objevování významu pojmu nebo teorie
- Použití, ověření v autentických situacích
- Vyhodnocení výsledků a postupů

Jak zjistíme způsob uvažování žáků o daném tématu, jeho individuální zkušenosti, představy, interpretace?

## 1. Konstrukční techniky

- kreslení schémat a obrázků s legendami a komentáři
- -písemné nebo ústní odpovědi na otázky typu Proč? Co se děje, když...? Co by se stalo kdyby...? Co je to...?
- Definování slov a vysvětlování rozporných fakt (říká se, že ...Proč tedy...).
- Doplnit příběh s otevřeným koncem, dokončit neúplné věty apod.
- Hraní rolí (řešení různých modelových situací, hraní historických postav, profesí...).

# Projektivní techniky

Např. metoda slovních asociací – žákova reakce na dané slovo vyslovením prvního slova, které ho napadne.

Soubor těchto reakcí je určitým **obrazem vnitřního světa žáka.**

# Autentické učení

(Pasch, 1998, s. 149, Kalhous; Obst 2002, s. 168, Kovaliková 1995, s. 183, 137)

„Skutečné“ učení – učení NĚČEMU (nikoli O NĚČEM):

- “opravdové” učení; neučíme se “jakože něco děláme” (akademicky), ale v situacích reálného života,
- Je založené na **bádání, zkoumání;**
- **Autentickým produktem** - zpracování nějakého tématu a jeho prezentace v podobě plakátu, posteru, nástěnky nebo výstavy.

# “Skutečné” problémy

## Výzkumné projekty

- žáci mají **prozkoumat** ve školní jídelně oblibu různých jídel,
- prozkoumat, jak sluneční světlo ovlivňuje růst rostlin,
- **zjistit**, jak žili v obci lidé za války,
- zjistit, jaké látky znečišťují potok protékající naší obcí a jak se tam dostávají,
- **na základě pozorování popsat** život pavouka (kočky, morčete...) apod.

# Projekty občanské angažovanosti (s cílem zlepšit něco ve svém okolí)

- vytvořit školní recyklační program
- zřídit turistické stezky v okolí,
- navrhnout a realizovat rekultivaci ohrožené lokality v obci či jejím okolí,
- naučit své vrstevníky, jak se chovat v případě podezření, že jejich kamarád bere drogy apod.



Problémy v uměleckých výchovách (s cílem autenticky vyjádřit určitou myšlenku, téma či estetickou hodnotu jako dospělí tvůrci)

- formulovat vlastní myšlenky v příběhu o přátelství,
- vyjádřit tancem hněv,
- výtvarně vyjádřit vodu apod.

# Sociálně zprostředkovaná výuka

Žáci se učí společně a od sebe navzájem.

- Kooperativní učení
- Simulace
- Hraní rolí

# Literatura

- Pasch, M. a kol. (1998). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál.
- Fisher, R. (1997). *Učíme děti myslet a učit se: praktický průvodce strategiemi vyučování*. Praha: Portál.
- Silberman, M. (1997). *101 metod pro aktivní výcvik a vyučování*. Praha: Portál.
- Grecmanová, H., Urbanovská, E. (2007). *Aktivizační metody ve výuce, prostředek ŠVP*. Olomouc: Hanex.
- Maňák, J., Švec, V. (2003). *Výukové metody*. Brno: MU.
- Kotrba, T., Lacina, L. (2007). *Praktické využití aktivizačních metod ve výuce*. Brno: Společnost pro odbornou literaturu.
- Sitná, D. (2009). *Metody aktivního vyučování: spolupráce žáků ve skupinách*. Praha: Portál.
- Kasíková, H. (2004). *Kooperativní učení a vyučování. Teoretické a praktické problémy*. Praha: UK.